

گزارش تکان دهنده نیویورک تایمز از جنایات جنگی عربستان در یمن

نسل کشی آل سعود

سید محمد میرزا محمدزاده

نیویورک تایمز: سینه‌اش به سختی بالا و پایین می‌رود و چشم‌هایش دودو می‌زند، پوست و استخوانی که برای نفس کشیدن می‌جنگد. این حال و روز پسر بچه ۳ ساله یمنی از شهر کوهستانی حجه است که روی تخت بیمارستان انتظار مرگ‌امی‌کشد.

علی حججی، پدرش با نگرانی بالای سر فرزندش ایستاده است. او، سه هفته قبل، فرزندش را به دلیل اپیدمی گرسنگی که سراسر یمن را فرا گرفته، از دست داد و حال‌امی‌ترسد که دومی هم بمیرد.

البته نبود غذا نیست که این موج گرسنگی را راه انداخته است؛ بیرون از دروازه بیمارستان، مغازه‌ها مملو از کالا هستند و بازار شلوغ است؛ اما حججی توانایی مالی خرید مواد خوراکی که هر روز قیمتش بالاتر می‌رود را ندارد. او می‌گوید: به زور شاید بتوانم یک تکه نان بیات پیدا کنم؛ برای همین فرزندم جلوی چشم‌هایم می‌میرد.

جنگ ویرانگر یمن تازه توانسته توجه بیشتری به خود جلب کند و دلیلش خشم جهانی به دلیل قتل منتقد سعودی در استانبول است که نگاه‌ها را به دیگر اقدامات سعودی متمرکز کرده است. سخت‌ترین انتقادات به جنگی که از سوی سعودی‌ها رهبری می‌شود، متوجه حملات هوایی است که هزاران شهروند را در مراسم عروسی، خاکسپاری و یاد توبوس مدرسه به کام مرگ کشانده‌اند؛ حملاتی که با بمب‌ها و اطلاعات تأمین شده از سوی آمریکا صورت می‌گیرد.

جنگ اقتصادی

وحشتناک‌تر از حملات هوایی

اما به گفته مقامات امداد رسانی و سازمان ملل متحد، جنگی موزیانه‌تر و پنهان بنیان یمن را هدف گرفته است؛ یک جنگ اقتصادی که تلفاتی بسیار فراتر دارد و حالا این کشور را در لبه پرتگاه فاجعه قحطی عمیقی قرار داده است.

اتلاف سعودی به رهبری محمد بن سلمان و با همراهی متحدان یمنی خود، برای ساقط کردن حوثی‌هایی که کنترل شمال یمن را در اختیار دارند، تدابیر اقتصادی تنبیهی را در نظر گرفته است. اما این اقدامات قطع حقوق بیش از یک میلیون کارمند خدماتی یمنی، فشار را بر دوش شهروندان گذاشته و اقتصاد این کشور را به زوال کشانده است و منجر شده میلیون‌ها نفر به فقر کشیده شوند.

این به اصطلاح تدابیر، منجر به اعمال تلفاتی با ریتم آرام و پنهان شده است: نابودی زیرساخت‌ها، از دست رفتن

مشاغل، تضعیف پول و افزایش قیمت‌ها. امداد چند هفته اخیر، فروپاشی اقتصادی سرعتی هشدار آمیز به خود گرفته که منجر به بازبینی پیش‌بینی‌های گرسنگی از سوی مقامات سازمان ملل متحد شده است.

مارک لوکوک، معاون دبیر کل امور بشردوستانه سازمان ملل روز سه‌شنبه (۱ آبان) به شورای امنیت سازمان ملل گفت: خطر واضح قحطی و گرسنگی عظیم و قریب‌الوقوع در یمن در حال فروپاشی، کاملاً ملموس است. هم اکنون ۸ میلیون یمنی وابسته به کمک اضطراری غذا برای زنده ماندن هستند، این رقم می‌تواند خیلی زود به ۱۴ میلیون نفر، یا نصف جمعیت یمن تبدیل شود.

الکس دی وال، نویسنده «گرسنگی عظیم» که به بررسی قحطی‌های ایجاد شده از سوی انسان‌هایی پردازدمی‌گوید: مردم فکر می‌کنند که قحطی فقط نبود غذا است. اما در یمن قحطی در واقع جنگ علیه اقتصاد است.

نشانه‌های این قحطی همه جا به چشم می‌خورد و حد و مرز ندارد؛ در همه طبقات اجتماعی، قبایل و مناطق. اساتید دانشگاه‌ها ناامیدی در شبکه‌های اجتماعی درخواست کمک می‌کنند. دکتر‌ها و معلمان مجبور به فروش طلاها، زمین یا ماشین‌هایشان شده‌اند تا بتوانند برای اعضای خانواده خود غذا تهیه کنند. در خیابان‌های صنعا، پایتخت یمن، زهرا باجعلی، زنی سالمند، به وسیله بلندگو درخواست صدقه می‌کند: «به من کمک کنید. شوهرم مرخص است. من حاضرم خانه‌ام را اجاره‌دهم. کمک»

سوء تغذیه

نسل کشی خاموش در یمن

در این موج گرسنگی خاموش، نوزادان بیمار، بین مرگ و زندگی دست و پا می‌زنند. از ۲ میلیون کودک دچار سوء تغذیه یمنی، ۴۰۰ هزار نفر به شدت بیمار هستند، رقمی که اعلام شده در ماه جاری به یک چهارم از کل کودکان دچار سوء تغذیه افزایش می‌یابد.

دکتر مکیه مهدی، در کلینیکی در شهر عسلا می‌گوید: ماله می‌شویم. عسلا شهری فقیر در شمال غرب یمن است و مملو از پناهجویانی شده که از پندر حدیده، شهری که جنگ در آن به اوج رسیده، به اینجا گریخته‌اند.

این دکتر که بین تخت‌های بیماران این طرف و آن‌طرف می‌رفت و به مادران رسیدگی می‌کرد و برای صرفه‌جویی با قاشق به کودکان مرخص شیر می‌داد گفت: بعضی وقت‌ها تاساز تختی به تخت دیگر می‌روم، کودکی می‌میرد. شب گذشته

کمی دیر به تخت کودک ۱۱ ماهه رسیدم و او مرد. او فقط ۲ و نیم کیلو وزن داشت. دکتر مهدی دور خودش هیچ نشانه‌ای از نگرانی غربی‌ها از قتل خاشقجی در استانبول نمی‌بیند. او می‌گوید: از اینکه مرگ خاشقجی اینقدر توجه به خود جلب کرد، در حالی که میلیون‌ها کودک یمنی در رنج هستند، تعجب کردیم. هیچ کس در‌های اهمیت به این کودکان نمی‌دهد.

او با سختی دست روی پوست صورت تکیده دختر ۷ ساله‌ای کشید که بازوانش همچون چوب خشک شده بود و گفت: نگاه کن. هیچ گوشتی نیست؛ فقط استخوان.

سفارت عربستان سعودی در واشنگتن هیچ پاسخی برای سوالات در مورد سیاست‌های این کشور در یمن ارائه نکرد. اما مقامات سعودی همواره از اقداماتشان در یمن دفاع کرده‌اند و مدعی هستند، موشک‌هایی که از سوی حوثی‌های شیعه به مرزهای این کشور سلطنتی و سنی شلیک می‌شوند، در واقع یک جنگ نیابتی از سوی ایران است.

آنها مدعی هستند که به همراه امارات متحده عربی، در بین بزرگ‌ترین اهداکنندگان کمک‌های بشردوستانه به یمن قرار دارند. بهار گذشته این ۲ متحد، متعهد به کمک یک میلیارد دلاری به یمن شدند. در ماه ژانویه گذشته (بهمن ۹۶)، عربستان سعودی ۲ میلیارد دلار در بانک مرکزی یمن سپرده‌گذاری کرد تا پول این کشور را تقویت کند.

اما این کمک‌ها در واقع پوششی برای خسارت‌های حملات ائتلاف به اقتصاد یمن بود؛ از جمله قطع حقوق کارمندان خدماتی که منجر به افزایش بهای غذا شد و همچنین چاپ مقادیر زیادی اسکناس که به سقوط ارزش پول این کشور منجر شد.

از طرفی حمله به بندر حدیده

لوکوک هشدار داد که قحطی در یمن، خیلی بزرگ‌تر از همه قحطی‌هایی است که احتمالاً کارشناسان در این حوزه در طول عمر کاری خود با آن مواجه شده‌اند

برای اشغال آن منجر به از بین رفتن زیرساخت‌های واردات نیازهای اساسی به شمال یمن شده است و ۵۷۰ هزار نفر مجبور به مهاجرت شده‌اند و تعداد بیشتری در لبه پرتگاه گرسنگی قرار گرفته‌اند.

لوکوک هشدار داد که قحطی در یمن، خیلی بزرگ‌تر از همه قحطی‌هایی است که احتمالاً کارشناسان در این حوزه در طول عمر کاری خود با آن مواجه شده‌اند. وقتی پسر علی حججی به اسهال و استفراغ مبتلا شد، پدرش از سر نامیدی دست به کارهای عجیب و غریبی زد. به دنبال نصیحت پیر روستا، او میله‌ای را داغ کرد و به سینه شهیر، پسر بیمارش چسباند؛ در مان خانگی سنتی برای بیرون کشیدن «خون سیاه» از دل کودک. او می‌گوید: مردم به من گفتند که بدنش را بسوزان و بعد حالش خوب می‌شود. وقتی پول نداشت به باشی و پسرتر مرض باشد، هر چیزی را باور می‌کنی. این سوختگی‌ها حاکی از زندگی بدوی در جابره هستند، روستایی با خانه‌های گلی و دیوارهای سنگ‌چین. جایی که برای رسیدن به آن از میان مراتع شنی، شترها و زنبوران عسل، با تخته‌سنگ‌هایی قرمز رنگ عبور می‌کنید. جایی که زنان با چادرهای سیاه وزر در حال کار روی زمین هستند.

فشار جنگ بر مناطق بی‌جبهه

بیشتر مردان این کشور در عربستان سعودی به عنوان کارگر خدماتی فعالیت می‌کردند. هر چند که از سوی

صاحب‌کاران متمول سعودی همواره مورد تحقیر و آزار بودند، اما حداقل حقوقی داشتند. حججی خودش در سایت ساخت و سازی در بیرون از مکه فعالیت می‌کرد. وقتی در سال ۲۰۱۵ جنگ آغاز شد، مرزها بسته شدند. جنگ هیچوقت به جابره نرسید، اما آنجا هم تلفات دارد.

سال گذشته یک زن در این منطقه بر اثر وبا مرد؛ یکی از بیماری‌های فراگیر که یک میلیون و ۱۰۰ هزار یمنی به آن دچار شدند. در ماه آوریل (اردیبهشت)، حمله هوایی ائتلاف به یک عروسی در این منطقه منجر به کشته شدن ۳۳ نفر از جمله خود عروس شد. یک پسر محلی هم که به جنگ در جبهه حوثی‌ها رفته بود، در حمله هوایی کشته شد.

اما از نظر حججی که ۵ پسر زیر ۷ سال داشت، کشنده‌ترین بخش این جنگ اقتصاد بوده است. او در ناامیدی نصف شدن ارزش ریال، پول رایج یمن، را طی یک سال گذشته مشاهده کرده که منجر به افزایش قیمت‌ها شده است. ناگهان قیمت خسار و بار ۲ برابر قبل از دوران جنگ شده است. دیگر روستایی‌ها، دارای‌هایشان از جمله شتر یا زمین خود را برای تهیه غذا فروختند. اما حججی که خانواده‌اش در خانه‌ای تک اتاقه گلی زندگی می‌کنند، چیزی برای فروش ندارند.

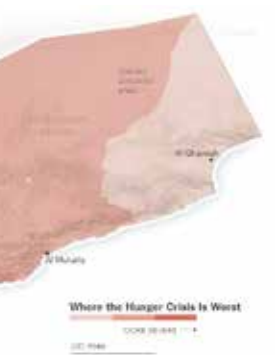
در ابتدا وبه لطف همسایگانش غذایی داشت؛ بعد کم‌کم رژیم غذایی خانواده خود را سخت‌تر کرد و حالا فقط شامل نان و چای و یک برگ انگور است که قبلاً در کنار غذا پخته می‌شد و الان به غذای اصلی بدل شده است. خیلی زود شعدی، اولین فرد در خانواده، به استفراغ و وبا، نشانه‌های کلاسیک سوء تغذیه، دچار شد. حججی می‌خواست پسر ۴ ساله‌اش را به بیمارستان ببرد، اما اینکار ممکن نبود؛ هزینه‌های سوخت از سال گذشته بیش از ۵۰ درصد افزایش یافته بود. یک روز وقتی حججی وارد خانه شد، شعدی را ساکت و بی‌حرکت با پوستی زرد یافت. او می‌گوید: فهمیدم که فرزندم مرده است و او را در آغوش گرفتم و بیشتانی‌اش را بوسیدم. راه‌خاک‌را تا مسجد روستا پیوادم.

همان روز عصر، بعد از نماز، روستاییان جمع شدند تا شعدی را به خاک بسپارند. قبر او که با یک تکه سنگ شکسته علامت‌گذاری شده، زیر درخت سدري است که پیش‌تر به دلیل شهیدش معروف بود. شعدی اولین فردی در روستا بود که از گرسنگی مرد.

چند هفته بعد وقتی شهیر مرض شد، حججی مصمم شد کاری کند. وقتی سوزاندن چغه جواب نداد، او پای پیاده فرزندش را از مسیر سنگلاخ تا کلینیک سلامت که تجهیزات آتش‌ناکافی بود، حمل کرد. نیمی از مراکز سلامت یمن به دلیل جنگ تعطیل شده‌اند. بنابراین مجبور شد ۱۶ دلار قرض تا فرزندش را به بیمارستانی در شهر جبهه برساند.

حججی می‌گوید: همه قدرت‌ها می‌گویند در یمن با یکدیگر می‌جنگند، اما اینطور احساس می‌شود که آنها در حال جنگ با مردم فقیر هستند.

جنگ اقتصادی یمن ناخواسته، اما غیر قابل اجتناب بود. در سال ۲۰۱۶، دولت یمن که دست‌نشانده سعودی‌ها بود، بانک مرکزی این کشور را از پایتخت شمالی صنعا که تحت کنترل حوثی‌ها بود به عدن در جنوب یمن انتقال داد. این بانک که سیاست‌هایش را از

عربستان دریافت می‌کند، اقدام به چاپ ۶۰۰ میلیارد ریال اسکناس کرد. این اقدام تورمی را به ارمان آورد که ارزش دارایی‌های مردم را هیچ کرد.

این بانک دیگر حقوق کارکنان خدماتی را در منطقه تحت کنترل حوثی‌ها، جایی که ۸۰ درصد مردم یمن در آن زندگی می‌کنند، پرداخت نکرد. این اقدام دولت، که صاحب کار عمده جمعیت کاری یمن به شمار می‌رود، منجر به آن شد که صدها هزار خانواده در شمال بدون درآمد شوند.

خانواده دکتر هدار جومی، که در بیمارستان سبعین در صنعا کودک‌کان دچار شدیدترین سوء تغذیه را در مان می‌کند، خودشان از سوء تغذیه رنج می‌برند و واقع او دیگر حتی در رده خانواده‌های متوسط جامعه هم به شمار نمی‌رود.

در کل سال گذشته او تنها یک ماه حقوق دریافت کرده و شوهرش که یک سرباز بازنشسته است، هیچ حقوق بازنشستگی دریافت نمی‌کند. حالا او و خانواده‌اش دیگر میوه و گوشت و کرایه تاکسی هم ندارند تا بتوانند امورات بگذرانند.

او می‌گوید: ما اینکار را می‌کنیم تا بتوانیم به دیگران کمک کنیم. اما شرایط بازم سخت‌تر می‌شود.

ابعاد گسترده جنگ اقتصادی

جنگ اقتصادی البته به اینجا ختم نمی‌شود. مار تاماندی، سخنران دانشکده اقتصاد لندن در تحلیل حملات هوایی ائتلاف در یمن نوشت: یافته‌های نشان می‌دهد حملات، پل‌ها، کارخانجات، قایق‌های ماهیگیری و حتی مزارع را هدف گرفته‌اند تا تولید و توزیع غذا در مناطق تحت کنترل حوثی‌ها مختل شود. از طرفی کنترل عربستان سعودی بر مرزهای هوایی و دریایی بخش شمالی یمن، این منطقه را به زندانی برای ساکنانش بدل کرده است. در ماه سپتامبر (شهریور ۹۷) سازمان سلامت جهانی برای ایجاد یک خط هوایی به منظور انتقال بیماران بدحال از جمله بیماران سرطانی و دیگر افرادی که زندگیشان در تهدید مرگ است، به مصر، وساطت کرد. در بین این افراد میمونا ناجی، دختر ۱۶ ساله‌ای با یک تومور به اندازه طالبی در پای چپش حضو دارد. در این شرایط بحرانی، علی ناجی، پسر او می‌گوید که توانسته ویزا و پول برای سفر به هند و در مان دختر جور کند. امید آنها در ماه سپتامبر همزمان با صدور مجوز انتقال بیماران افزایش یافت و به آنها گفته شد در اولین پرواز قرار می‌گیرند.

اما این توافق لغو شد، چرا که به گفته مقامات غربی دولت یمن آن را نپذیرفت. میمونا و ده‌ها بیمار دیگر همچنان چشم انتظارند و زمان برای آنها رو به اتمام است. پدرش در حالی که چشم‌انش پر از اشک شده می‌گوید: اول گفتند، هفته دیگر، هفته دیگر و بعد آنها گفتند نمی‌شود. انسانیت کجاست؟ ما چکار کرده‌ایم که استحقاق این رنج را داشته باشیم؟

سودجویان در یمن به دنبال راه

تنها دولت سعودی مقصر نیست. در بخش حوثی‌ها نیز به گفته کارکنان امداد، برخی برای سودجویی به دنبال دریافت پول برای اجازه تردد هستند و برخی کمک‌ها را برای خانواده خود می‌خواهند. از طرفی انطور که لوکوک روز سه‌شنبه

دکتر مهدی دور خودش هیچ نشانه‌ای از نگرانی غربی‌ها از قتل خاشقجی در استانبول نمی‌بیند. او می‌گوید: از اینکه مرگ خاشقجی اینقدر توجه به خود جلب کرد، در حالی که میلیون‌ها کودک یمنی در رنج هستند، تعجب کردیم. هیچ کس در‌های اهمیت به این کودکان نمی‌دهد

(۱ آبان) در سازمان ملل عنوان کرد، کارکنان امداد با موانعی از جمله تأخیر در ویزا، مجوز فعالیت و دخالت در کارشان مواجه هستند.

از طرفی با وجود فقر و قحطی، برخی از یمنی‌ها هر روز پولدارتر می‌شوند. با بازگشت مهاجران یمنی از عربستان، قیمت املاک سر به فلک گذاشته و کار عده‌ای سکه شده است. ساکنین شاهد برخی افراد هستند که با ماشین‌های لوکس و محافظین مسلح در شهر تردد می‌کنند و فرآورگاه‌های لوکس لباس و عطر می‌خرند.

تنش‌ها از این منظر زمانی افزایش یافت که رئیس آژانس مهاجرت سازمان ملل مجبور به ترک صنعا بعد از جدال با رهبران حوثی شد.

حسین العزی، معاون وزیر خارجه حوثی در مصاحبه‌ای، گزارش‌های فساد را رد کرد و اصرار داشت که تنش‌ها با سازمان ملل حل شده است. او گفت: ما برخی اشتباهات را رد نمی‌کنیم و برای بهبود آنها در تلاش هستیم.

تاکنون تنها ۲ قحطی از سوی سازمان ملل در طول ۲۰ سال گذشته شناخته شده‌اند. سومالی و سودان جنوبی. ارزیابی یمن به رهبری سازمان ملل در اواسط ماه نوامبر (دهه سوم آبان) انجام می‌شود تا مشخص شود یمن چقدر به سومین قحطی رسمی نزدیک است. برای جلوگیری از چنین اتفاقی، کارکنان امداد جهانی در خواست انتقال کمک از طریق دریاهوآندارند، بلکه آنها خواستار نجات اقتصاد این کشور هستند. لیزا گراند، کارگزار گروه بشردوستانه سازمان ملل می‌گوید: در واقع این اتفاق، قحطی درآمداست. برای جلوگیری از این قحطی و حمل و نقل بتوانند نیازهای یمنی‌ها را وارد کنند. در کنار همه اینها جنگ باید متوقف شود. یکی از امیدهای یمنی‌ها این است که ایستادگی جهانی علیه قتل منتقد سعودی، جلال غنیمت، ممکن است شخصیت بین‌المللی تخریب شده شاهزاده بن سلمان را وادار به تسلیم علیه پیگرد جهانی جنگ کند. چیزی که پیتر سالیس‌بری، یک کارشناس مسائل یمن آن را رد می‌کند و می‌گوید: فکر می‌کنم سعودی‌ها موخته‌اند چطور با جنایت‌هایشان در یمن کنار بیایند و تحمل غرب در مورد رفتار جنایتکارانه بسیار بالا است. اگر داستان خاشقجی یک پیام برای مآداشته باشد، این است که مردم به چه چیزهای احقاقانه‌ای واکنش نشان می‌دهند.

یافته‌ها نشان می‌دهد حملات، پل‌ها، کارخانجات، قایق‌های ماهیگیری و حتی مزارع را هدف گرفته‌اند تا تولید و توزیع غذا در مناطق تحت کنترل حوثی‌ها مختل شود